

SA Silma Märgala

Talvekotka veebikaamera 2011/12 tulemused

Tellitud Eesti Ornitoloogiaühingu poolt
ESTLAT Eagles Cross borders projekt

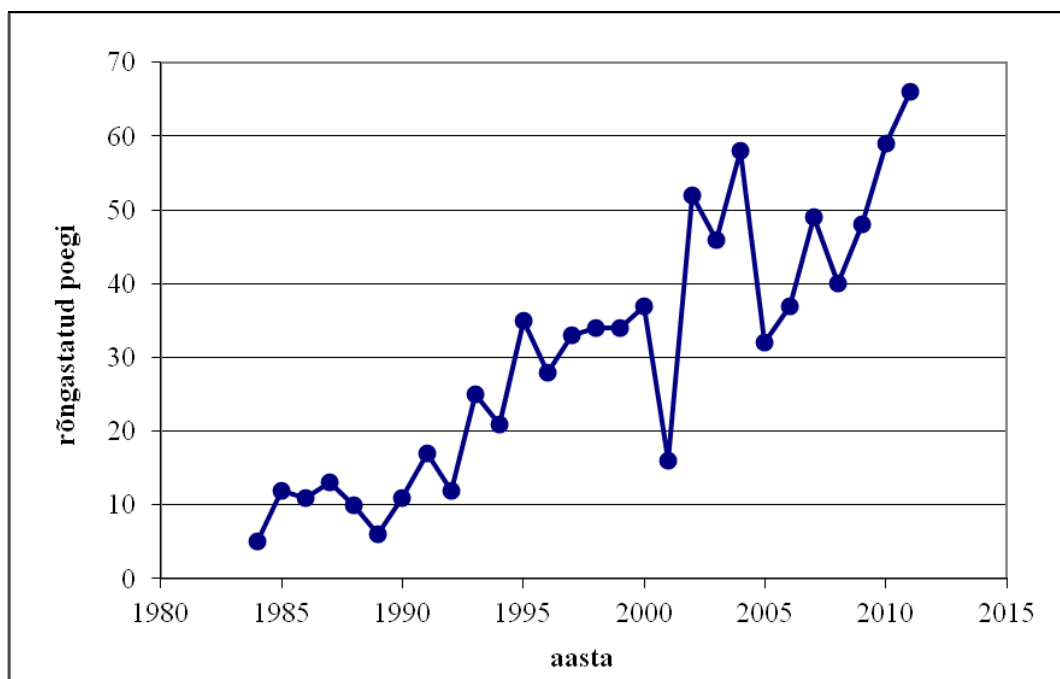

Läänemaa 2012

Sissejuhatus

Talvekotka veebikaamera pilt tuleb Loode-Eestist Nõva lähedalt, sest see piirkond on sobilik jäävaba mere ja soodsa asukoha tõttu kotkaste rändeteel. Kaameraks oli tänavu talvel Axise 18x optilise suumiga kaamera, mis võimaldas edukalt lugeda merikotkaste värvilisi jalamärgiseid.

Eesti ühines 1984. aastal Euroopa Põhjamaade merikotkaste kaitse programmiga, mille raames alustati lisaks õiguslikult kehtestatud kaitseabinõudele ka liigi ökoloogia ja demograafia täpsemat uurimist. Selleks alustati üle-Euroopalist merikotka pesapoegade rõngastamist värviliste jalarõngastega. Eestis on ligi kolme aastakümne vältel, kuni 2011. aastani rõngastatud 847 pesapoega ([joonis 1](#)).

[Joonis 1](#). Värviliste jalamärgistega rõngastatud merikotkapoegade arv aastatel 1984-2011.

Samal ajal ei ole süstemaatiliselt tegeletud värviliste jalamärgiste hilisema lugemisega. Taasleide on laekunud umbes 15% Eestis rõngastatud isendite kohta, mis näitab rõngastusprogrammi edukust, kuid asukohariikides on kogutud vähe kaitsekorralduslikult olulist informatsiooni. Eestis on loetud aastatel 2002 ja 2003 pesitsevate lindude jalamärgiseid, lisaks aastatel 2009-2011 pesapaikadel vanalindude pildistamise teel. KIK rahalisel toel on Loode-Eestis alates 2005/06. aasta talvest kogutud infot kotkaste populatsiooni vanuselise koosseisu ja päritolu kohta. Kuid seda infot on kogutud suhteliselt lühiajaliselt ja seetõttu on jätkuvalt kasutamata oluline osa liigi kaitset puudutavast infost, mis seisneb kotkaste talvise ja suvise ruumilise paiknemise, hajuvuse, paigatruiduse, populatsiooni vanuselise koosseisu jt demograafiliste parameetrite selgitamises.

Merikotkaste värvilised jalamärgised

Merikotkaste pesapoegade rõngastamisel pannakse paremasse jalga asukohamaad või piirkonda eristav ühe- või kahevärviline alumiiniumist rõngas. Vasakus jalas on aastarõngas st ühel aastal kasutatakse sama koodiga rõngast kõikjal Euroopas. Kui lindu hiljem nt pildistatakse ja kui loetavad on rõngaste värvid, siis saab teada nii kotka päritolumaa kui ka vanuse. Täpsema rõngastuskoha tuvastamiseks on vajalik lugeda ka vähemalt ühelt rõngalt tähe ja numbrikood. Kasutatud värvikoodid aastate ja riikide lõikes on esitatud [tabelis 1](#).

Tabel 1. Merikotkaste rõngastamisel kasutatud aasta- ja riigirõngaste värvikoodid.

vasak jalg		parem jalg	
aasta	värvikood	riik/piirkond	värvikood
1984	valge/must	Norra	sinine
1985	must/sinine	Rootsi, Läänemere rannik	must
1986	sinine/valge	Rootsi, Lapimaa	roheline
1987	punane/must	Roosti, sisemaa järved	valge/sinine
1988	sinine/oranz	Soome, Botnia rannik	punane
1989	punane/valge	Soome, S- ja SW-Soome	valge/punane
1990	sinine/must	Soome, Ahvenamaa	punane/must
1991	valge/sinine	Soome, Lapimaa	valge/must
1992	oranz/punane	Soome, sisemaa järved	punane/valge
1993	must/valge	Saksamaa	oranz
1994	punane/sinine	Saksamaa	kollane
1995	must/oranz	Poola	hõbedane
1996	oranz/valge	Venemaa, Koola poolsaat	oranz/sinine
1997	punane/oranz	Venemaa, Peterburi ümbrus	must/valge
1998	valge/must	Valgevene	sinine/oranz
1999	sinine/punane	Eesti	sinine/valge
2000	oranz/must	Läti	sinine/must
2001	valge/oranz	Leedu	sinine/punane
2002	roheline		
2003	oranz		
2004	sinine		
2005	must		
2006	must-punane		
2007	oranz-sinine		
2008	valge-punane		
2009	must-sinine		
2010	sinine-valge		
2011	Punane-must		

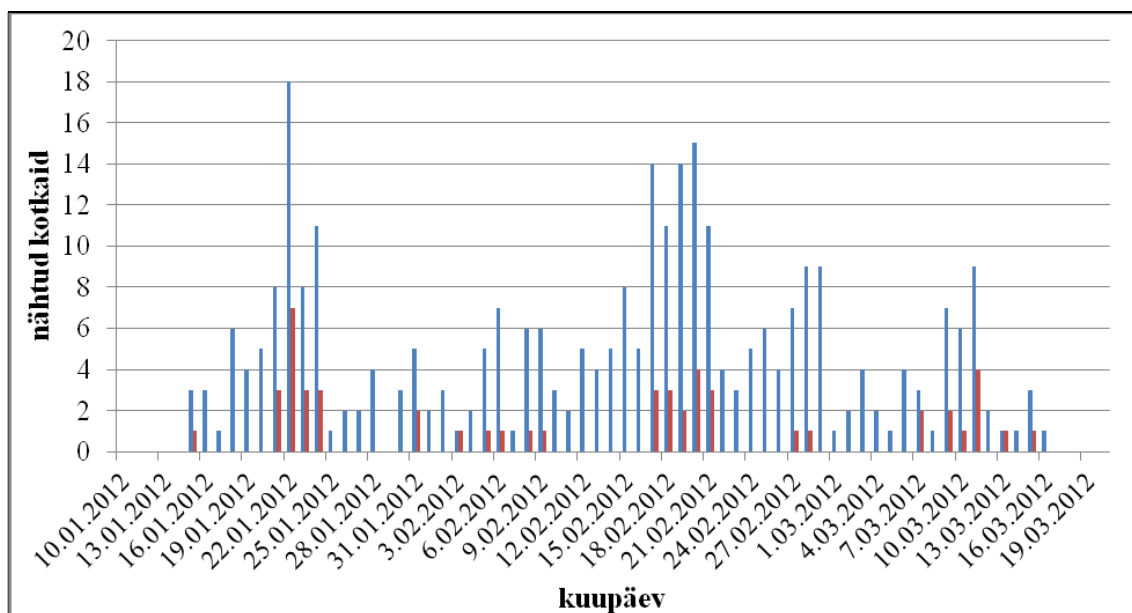
Kõrvaloleval fotol on näidatud erinevad kasutusel olnud rõngatüübid, paremalt vasakule: edela- ja lõuna-Soomes rannikul kasutatav riigirõngas (valge/punane), 2003. aasta rõngas (oranz), 2006. aasta rõngas (must-punane) ja 2005. aasta rõngas (must).

Talvekaamera 2011/12 talvel tulemused

Kotkaste söötmist alustati novembri keskel ja vaatluskohta varustati regulaarselt toiduga kuni 15. märtsini. Veebikaamera ja lisaseadmed paigaldati detsembris, kuid soojade ilmade tõttu ei käinud kotkad söömas ja pilt tehti avalikuks alles madal soo jäätumise järel 5. jaanuaril. Veebikaamera pilti edastati kuni 18. märtsini. Toitu pandi ette regulaarselt, keskmiselt iga 2 päeva järel. Soojadel päevadel lisati sööta igal päeval, väga külmal perioodil kuni nädalase vahega (külmunud liha süüakse väga kaua).

Hooaja vältel nähtud kotkaste ja rõngastatud isendite arvud on näidatud [joonisel 2](#). Kotkaste isendite arvud saadi veebikaamerast päeva jooksul nähtud isendite eristamisel vanuste ja rõngaste alusel. Rohkem kui 10 linnuga päevadel oli isendite eristamise keerulisem, sest sama vanusega linde oli kohal mitu ning seetõttu on need arvud minimaalsed kotkaste koguarvud. Kahel päeval vaadeldi toitmisplatsil kaljukotka vanalindu, ühel päeval kanakulli ja hooaja vältel kuni kolme hiireviud.

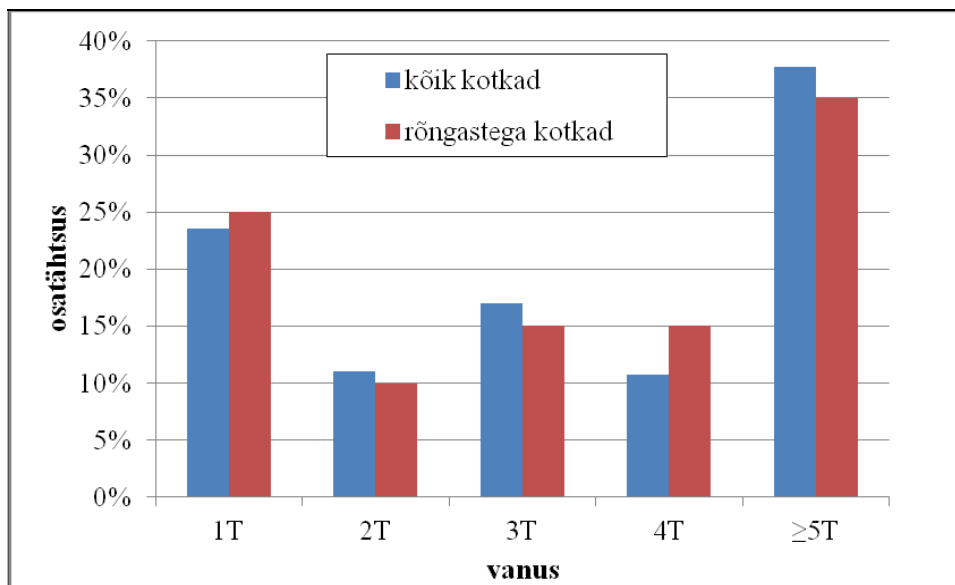
Joonis 2. Veebikaamera kaudu nähtud kotkaste (sinised tulbad) ja rõngastatud lindude (tumeprunasid tulbad) arvud.

Kaljukotka käis toitmisplatsil 20. ja 21. veebruaril, tegemist oli lähimatel rabadel pesitseva linnuga, keda oli võimalik eristada paremalt jalalt puuduva keskmise küünise järgi.

Demograafiline info

Kogu hooaja jooksul määrati 289 merikotka vanus ja lindude vanuseline jagunemine on näidatud [joonisel 3](#). Rõngastega lindude vanuselise jagunemise osatähtsused on väga sarnased visuaalselt määratud lindude vanustele. Esimese talve lindude osatähtsus oli 2-4T lindude omast suurem, kuigi 2011.a oli merikotka produktiivsus Eestis viimase 15a keskmisega võrreldes väiksem.

Joonis 3. Visuaalselt määratud ja rõngastega lindude vanuseline jagunemine. 1T – esimese talve lind, 2T – teise talve lind jne.

Kotkapuu

Rõngastega linnud

Hooaja jooksul nähtud lindudest ainult 23,3% olid rõngastega. Varasematel aastatel on rõngastega lindude osatähtsus olnud 30-40%. Rõngastega merikotkaid nähti kokku 20 isendit, ainult ühel juhul jäi rõngas kaamera kaudu lugemata – üks Eesti kotkas oranži rõngaga, kes on sündinud 2003. aastal. Hooaja jooksul vaadeldi järgmiseid rõngastega linde:

1. Valge-punane A479 – sündinud 2008.a Vormsil, toitmiskohast 30 km SW

Vaadeldi 15., 22. ja 23. jaanuaril, 3., 5., 6., 8., 9. veebruaril ja 11. märtsil. Seda lindu nähti vahepeal, 4. märtsil, 175 km kaugusel Sörves, kuid ta tuli nädalaga Loode-Eestisse tagasi (11. märtsil oli tagasi).

2. **Punane-must D583** – sündinud 2011.a Lahemaal, toitmiskohast 130 km ENE
Vaadeldi 21., 22. ja 24. jaanuaril.

3. **Valge-punane A482** – sündinud 2008.a lääne-Hiiumaal, toitmiskohast 80 km SW
Vaadeldi 21. ja 22. jaanuaril

4. **Must-sinine B279** – sündinud 2009.a edela-Soomes

Vaadeldi 21., 24. ja 31. jaanuaril, 17.-20. veebruaril. Ta oli toitmisplatsil ka eelmise talve jaanuaris.

5. **Oranz-sinine V248** – sündinud 2007.a Soomes sisamaa järvistus

Vaadeldi 22. ja 23. jaanuaril

6. **Oranz-sinine V432** – sündinud 2007.a Loode-Eestis, toitmiskohast 10 km
Vaadeldi 22. jaanuaril, sama lind on toitmisplatsil käinud alates 2008. aastast. Teda vaadeldi ka 14. märtsil Harjumaal.

7. **Punane-must D569** – sündinud 2011.a Noarootsis, toitmiskohast 20 km SW
Vaadeldi 22-24. jaanuaril

8. **Valge-punane A267** – sündinud 2008.a edela-Soomes
Vaadeldi 22. jaanuaril

9. **Punane-must D402** – sündinud 2011.a Soomes Botnia lahe ääres
Vaadeldi 31. jaanuaril

10. **Must-punane Z848** – sündinud 2006.a Soome Lapimaal
Vaadeldi 17.-21., 27. ja 28. veebruaril, 7. märtsil

11. **Oranz-valge F403** – sündinud 1996.a Matsalu lahe ümbruses, toitmiskohast 45 km S
Vaadeldi 17. ja 18. veebruaril

12. **Must Y445** – sündinud 2005.a Loode-Eestis, toitmiskohast 10 km
Vaadeldi 20. ja 21. veebruaril.

13. **V331** – sündinud 2007.a edela-Soomes
Vaadeldi 20. ja 21. veebruaril

14. **N2668** – sündinud 2011.a Rootsis Stockholmist u 50 km põhja pool
Vaadeldi 7. märtsil. Sama lind oli 24. veebruaril Sõrves, 175 km kaugusel

15. **Must-sinine B490** – sündinud 2009.a Vormsil, toitmiskohast 30 km SW
Vaadeldi 9. märtsil

16. **Punane E24270** – sündinud 2010.a Soomes Botnia lahe ääres
Vaadeldi 9. ja 11. veebruaril

17. **Punane-must D352** – sündinud 2011.a edela-Soomes
Vaadeldi 11. märtsil

18. **Sinine-valge C027** – sündinud 2010.a Rootsis sisemaajärvede lähistel
Vaadeldi 11. ja 13. märtsil

19. **Must-sinine B489** – sündinud 2009.a Vormsil, toitmiskohast 30 km SW
Vaadeldi 15. märtsil

20. **Oranž** (vasak) **ja valge/sinine** (parem) – koorunud 2003 Eestis.
Vaadeldud 10. märtsil.

Fotot pole.